

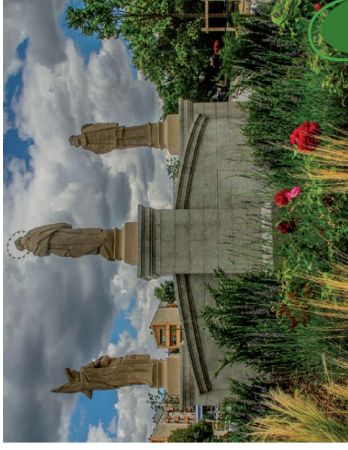
Mária-kút rekonstrukció

A Nagyboldogasszony templom középtengelyétől, kissé északra állt a tér felső harmadában az egykori Mária-kút.

A kút címere alatti egykori felirat 1727-ben jelöli meg az állítás évét, máshol 1733-ról olvashatunk. A félkörű apszissal a templom felé háttal fordító falazaton 3 szoboralak állt. Középen Mária lábánál angyalalakkal, balra Nepomuki Szent János, jobbra pedig Szent Flórián alakjával. Szűz Mária úgynevezett Immaculata ábrázolása a barokk korban vált népszerűvé. Ennek egyik változata, amikor a földgömbre tekeredő kígyóra, mint a kísértés és a bűn jelképére lép lábával. Szűz Mária kiegészítve a két szent szobrával szemet gyönyörködtető kompozíciót alkotott.

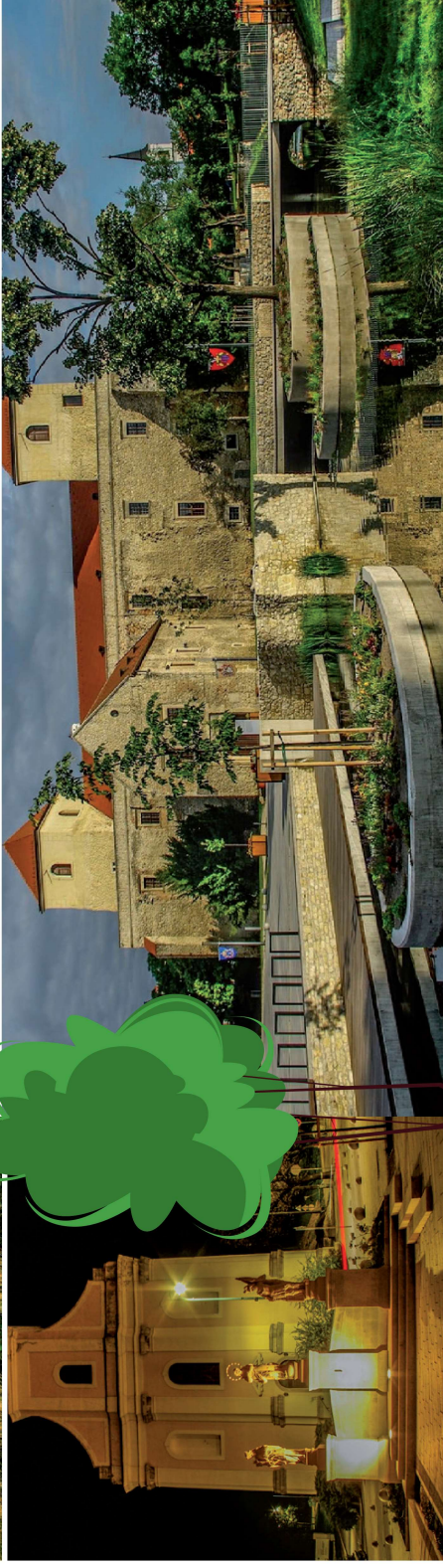
A kutat a téren felállított országzászló miatt délebbre helyezték át, majd az ott épülő lakóházak okán 1950-ben a templom bejáratától délre, mintegy 25m-re épített támfalfélkör alakú fülkéjébe helyezték tovább, majd a '70-es években elbontották.

A Mária-kút a térfelület nyugati oldalán a templom tengelyétől kissé északra került visszaállításra. A kút mögött új vasbeton akna készült, amely a terület vízszabályozásának központja. Az aknától északra lévő meglévő fordítóakna fogadja be a vártól nyugatra és északra lévő források vizét. Ebből az aknából új bekötőcső vezet be a Mária-kút mögötti vasbeton akna 10 m³-es vízterelő medencéjébe a forrásvizeket. A medence túlfolyója a terepszint alatt haladva a kialakítandó tó medrét tölti folyamatosan forrásvízzel. A vasbeton aknából szivattyú emeli fel a posztamens tövébe a víz egy részét, amely a térburkolaton kialakított folyókában végigcsorog a tó nyugati oldalán lévő burkolt fa felületig, majd bele a vízfelületbe. A téren hosszirányban vezető 20 cm mély felszíni látvány folyóka lángolt gránit tömbök szegélyből, a szegély mellett kiskockakő sávból áll. A folyóka alját szintén pattintott kiskockakő fedti.

Dísztó

A tó az egykori vízfelület helyén került kialakításra. A tavat különböző műtárgyak, építmények szegélyezik. Északi oldalról terméskő hídfal zárja a tavat, amelynek íves nyílásán folyik be a várárból a csapadék, illetve forrásvíz. Nyugati oldalán faburkolatú stég és terméskő támfal található, déli oldalról új kő-vasbeton építmény készül, amelynek folyószertű tere vízküszöböt alkot a tó és a meglévő megmaradó fedett várárok szakasz között. A tó nyugati oldalán található kútból a források vizét - szivattyús rendszer segítségével szabályozott - korhű vízközpő vezeti be a tóba.

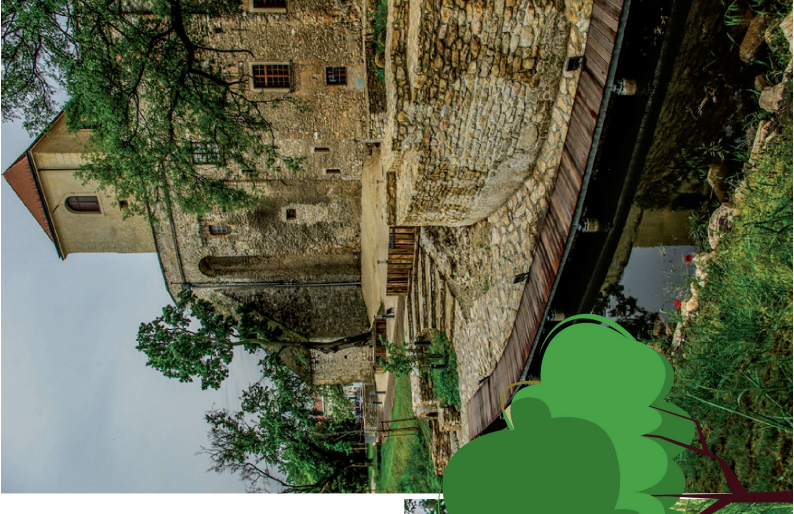
Várfal rekonstrukció

A védőmű tervekben jelölt szakaszát a 16. századi ábrázolások, geofizikai vizsgálat és a korábbi régészeti feltárások nyomán határoztuk meg. A nyomvonal a feltárás függvényében került pontosításra. A tervek szerint a védőmfal talajban lévő részeinek keleti oldala a középkori terepszintig, a várfal és a védőmű közötti szakasza a 18. századi rendezett terepszintig került visszabontásra. A védőmű fala helyi mészkőből épített tömegfal. A falat a korszakban használatos technológiával oltatlan égetett mészszel falazták. A mész a nedvesség hatására a falazatban oltódott meg erős kémiai kötést eredményezve a kő és a habarcs között. A falazat a rendezett terepszint fölötti 60 cm magasságig kiegészítésre került.

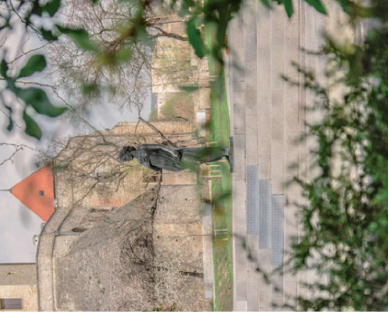
Vizes árok, vizes élőhely

A várfal rekonstrukciójára a terepfelszín mai szint alá süllyesztésével került sor, amelynek másik oka, hogy a mai időszakos, kis vízfolyású meder helyett, jelentős vízfelületű ökológiaiilag aktív vizes élőhelyet alakítottunk ki. A vízpartra a rekonstruált fal mellett elhelyezett lépcsővel juthatunk le. A lépcső küllőn betonmala- pozású gránit terméskő tömlépcső.

Erődítések a vár keleti oldalán

A középkor végére az ágyúk és egyéb tűzfegyverek elterjedésével halaszthatatlanná vált a díszes főúri vár külső erődítésekkel való korszerűsítése. Még a mohácsi csatavesztést (1526) megelőzően épülhetett ki egy keskeny külső védővonal, melynek egyik (keleti-délikeleti) saroktornya jelenleg is látható, a feltárásokat követően helyreállított formában. A kisméretű, kívülről hétszögletű torony alsó szintjén három lövést figyelhetünk meg. E lövésekből szakállas puszkák segítségével tartották távol a falaktól az ostromló ellenséget. Később olyan nagyméretű, vastagfalú védőműveket emeltek, melyekből ágyúkkal tartották tűz alatt a vár előtti terepet. E külső védőművek közül jelenleg a keleti rondella maradványai láthatóak a felszínen. Az U alaprajzú rondella falainak és külső támaszainak számos részlete a mai napig megőrizte a végvári idők ostromainak és tűzvérségeinek emlékeit. A védőmű belsejét eredetileg földdel töltötték fel, és csak egy magasabb, mára elpusztult szintjén helyezték el az ágyúállásokat.

Emelt pallós ösvény

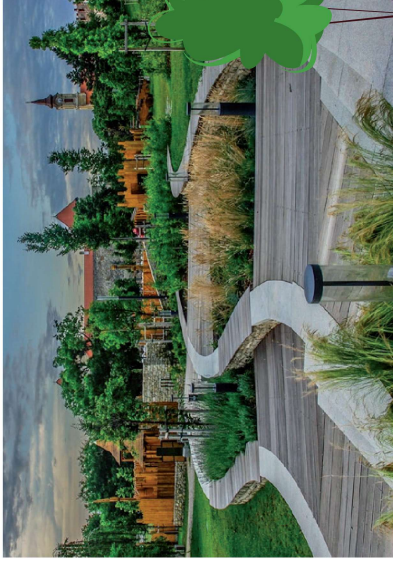
A tervezési terület egyik különlegessége, hogy lehetőséget ad a látogatóknak a vizes élőhelyek közvetlen megfigyelésére. Ehhez építettük a patakpartra, részben a vízfelszín fölé az emelt pallós ösvényünket.

Itt a járófelület 120x14,5x2,5 cm trópusi fa pallóelemekből épül fel. Az elemeket sugár irányban, ívesen helyeztük el, kis réssel egymás között, egy alátét zárt szelvényre, ami 3 sorban támaszja alá a pallót

Burkolatok

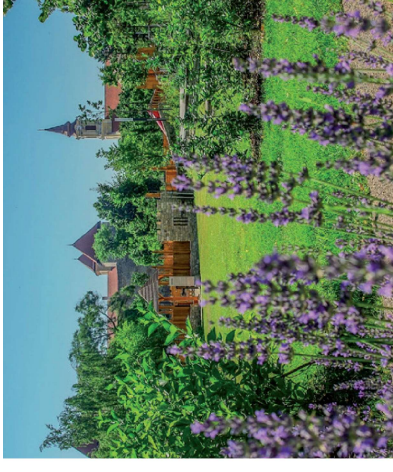
A park területén bazalt kiskockakő, szórt murva, stabilizált gyep, továbbá fakéreg, homok és gumiburkolat is megtalálható a különböző funkciókhoz rendelve. A park területén a gyalogos forgalmat kiszolgáló utakat stabilizált szórt burkolat valamint bazalt kiskockakő burkolat fedi. A kiskockakő felületű szakaszok 9x9 cm-es hasábra fűrészelt, pattintott gránit kiskockakő elemekből épültek meg. A járszótér területén ütéscsillapító gyöngykvacs felületek kerültek kialakításra. A fitness rész gumiburkolat, a futópárk rekortán fedést kapott.

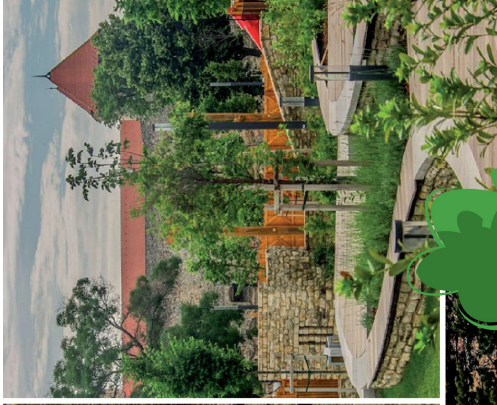
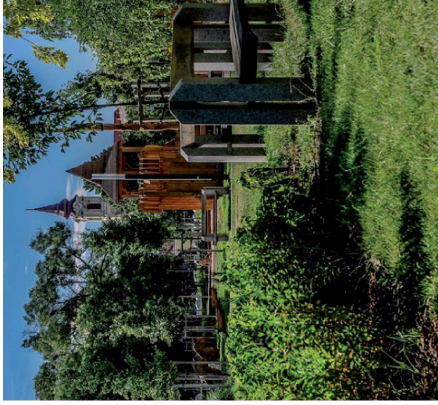

Növénykiültetés

A park növénykiültetési koncepciójának alapja a lombtömög jelentős növelése mellett az álláhiható, biztonságos terek kialakítása volt.

A tisztásokat erősen fásított, erdős területek szegélyezik, továbbá erősen fásított puffer zónát alakítottunk ki a Rákóczi Ferenc utca menti rézsút területen. A sűrűbb térrállással telepített területekre honos erdőalkotó fajok kerültek gyertyán, tölgy, hárs, kóris fajokkal, az erdőségeken néhol tavaszi virágdíszít adó májuslával. A patakpartra ligetesen telepített, vízparti hangulatot erősítő fajok kerültek telepítésre, pl.: éger, mogyoró, kóris alkalmazásával. A tervezett gyalogos járdák és parki fő sétány mentén mindenhol fasorok telepítésére került sor, melyek egységesebbé, rendezettebbé teszik az utcaképet. A Táncsics utába hárs, az Ujlaky út mentén az elbontott kő fal helyére kislevelű hárs, a Rákóczi Ferenc utcai járdá mentén ezüst hárs, a park végében az Árpád utca mentén magyar kóris telepítése zajlott. A parkban a futópálya és gyalogos sétány elválasztására 1,2 m széles zóldsávot alakítottunk ki, melybe karcsúbb koronájú díszkorte fasor kerül. A parkban szoliterként, hangsúlyosabb pontokon elhelyezünk a korra jellemző karakternövényeket, pl.: Gingko, piramis tölgy, fekete díó, japanakác, tiszafa, platán. A belső területeken alacsony – közepemagas cserjéket, félcserjéket, illetve nagy tömegben használt tálajtakaró cserjéket és évelőket alkalmaztunk a fásított területek alatt. A kiválasztott, nagy mennyiségben ültetett évelők alacsonyabb fenntartási igényűek, nagy felületek talajtakarására alkalmasak. A növénytelepítés a fenntartás megkönnyítése érdekében (a patakparti vizes élőhelyet leszámítva) nagyobb foltokban történt, nagy arányban természetes hangulatot erősítő fajokkal, sok fűfélével. A vízparti élőhely területén mocsári növényeket, illetve a mocsárszónával nem rendelkező, szűkebb keresztmetszetű területeken vízpart imitátor évelőket használtunk. Több, mint 362 fa, 6661 cserje, 11772 évelő és 1840 hagymás növény került telepítésre.

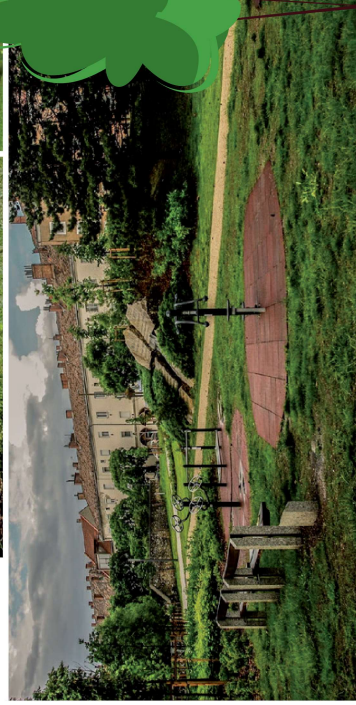

Berendezési tárgyak

A berendezési tárgyak anyagukban és formavilágukban a komplex térkialakítással vannak összhangban. Formai kialakításukban az építészeti és történeti környezet formanyelve, az egyszerű vonalvezetés, időállóság, ütésállóság és fenntarthatóság elvei érvényesülnek. A burkolatok természetes anyagai meghatározzák a hely karakterét, így a berendezési tárgyak is kőből, és fából, fémből készültek. A kötélmek a burkolat, lépcsők és támfal fedlapok anyagával azonosan gránitból készültek. A padok faanyaga tölgyből, a fém elemek pedig antraciszürkére festett acélból készültek. Az információs táblák anyaga üveg, illetve fém.

Sportszerek

A parkban három helyen alakítottunk ki fitness pontot, melyeket a futópálya mentén helyeztünk el. Ezek közül 2x3 elem hagyományos, a harmadik ponton kisebb igénybevételre véghezvitő gyakorlatokat biztosító, 3db senior eszköz került elhelyezésre. Az eszközök alatt rektortan gumiburkolat készült.

A Rejcsúr története

A régi városrész – amit a Zichy család létesített – neve a német Reitschule [‘lovaskola’, ‘lovarda’] szóból származik. A Rejcsúr területére, mivel közel van a várhoz, már a török hódoltság megszűnte utáni évtizedekben építettek házakat, melyek lakói protestánsok és evangélikusok voltak. 1765-ben itt állt az evangélikus templom, a lelkészlak, a tanító háza és a gyülekezet iskolája is a haranglábbal. 1793. november 2-án adták át a Hrabowszky György elkészre szervezése révén létrejött árvaimlézetet, melyet 1847-ben a gyakori vizáradás miatt kellett elköltöztetni, tehát az itt lévő tó a Bakonyból lezúduló esővízből nyerte „erejét”. Később a kiszáradt és feltöltött mederből alakult ki az Evangélikus templom tér (Thury tér).

Ez a városrész irodalomtörténeti szempontból is fontos, hiszen Petőfi Sándor legalább háromszor járt itt, sőt Krúdy Gyula hón szeretett nagyanyja, a várpalotai születésű Radics Mária is a Rejcsúrban élt.

Itt jelölték ki a város új központját, amelyre több pályamunka is készült, ám a házak 1970-es évek beli lebontása után nem valósult meg egyik terv sem, a Rejcsúr városrész a városrendezési terveknek esett áldozatul. 1985-ben köztéri park létesült a helyén.

Játszóter

A tervezett feltöltés részével kombinálva fa szerkezetű játszózár készült. A vár bejáratú tengelyének két oldalán egy fiatalabb és egy idősebb korosztályt megcélzó, egyedi játszóeszközöket helyeztünk el. A kicsiknek alacsony csúszda, rámpán/lépcsőn bevezethető vártorony/csőszdatorony, faragott rugós állatok biztosítják a szórakozást. A nagyobbaknak a részűre épített csúszcsúszda, palánk borítású maszófal, kapaszkodókötelekkel kerül kialakítása. A várfal több ponton támadható, falmászó elemekkel, „pókháló” kapaszkodóval.

Várpalota Város Önkormányzata 8100 Várpalota, Gárdonyi Géza utca 39. - Képeket készítette: Stéger Ágnes, Rumppler Imre